

Op stap met Leo

Leo is watersysteembeheerder bij Rijnland, hij verzorgt alle gemalen en schouwt de sloten en doet allerlei diverse werkzaamheden. Bijvoorbeeld ook waar er exoten in het water zijn en wanneer dat opgeruimd moet worden. Vandaag doet hij een rondje Haarlemmermeer en ik mag met hem mee.

We beginnen bij gemaal Bolstra in Oude Meer. Hier pompt het gemaal het water 6 meter omhoog uit de Haarlemmermeerpolder in het boezemwater, de Ringvaart Haarlemmermeer.

Leo vertelt dat het water dit jaar erg troebel is en dat betekent ook dat je weinig vissen ziet. Hij denkt dat het komt door de heftige regenval waardoor er flink wordt gepompt en de stroming soms erg sterk is. Het Schipholterrein is in twee delen opgesplitst, het vliegveld en het industrieterrein Chipshol. Deze

gebieden hebben een apart beheer. Omdat Schiphol gezien de oppervlakte aan banen en gebouwen te weinig boezemwater heeft en dus bij hevige regen te weinig kan bufferen is er een slimme oplossing bedacht. Schiphol mag in plaats van in oppervlakte bufferen in de hoogte van het peil variëren. Het water mag als buffer 60 cm hoger staan dan het normale peil. Probleem in dat geval is dat de gebouwen op het Chipshol-terrein vol met water lopen omdat het daar lager is. De polder is namelijk niet overal even diep. In dat voorkomende geval moet er handmatig een sluis worden gesloten zodat daar het water niet richting Chipshol kan.

We gaan verder naar NS-Noord. Ook een curieus geval. Dat is een gemaal midden in het terrein en daar hoeven we maar 1 meter op te pompen. We komen door een hek en Leo zwaait naar de camera. Ze hebben ons hier al gezien. De verkeerstoren is vlakbij en de vliegtuigen taxiën vlak langs ons. Volop camera's. Hier staan een paar vijzelpompen. Die zijn visvriendelijk omdat ze langzaam draaien. We gebruiken ze hier omdat ze maar een klein verval moeten pompen. Dan komt de uitleg, hier pompen we het water over de trein- en bustunnel. Die tunnel ligt zo hoog dat het water niet weg kan aan deze kant van de landingsbanen. Na het oppompen gaat het water over een kilometer door een buis naar de sloten en tochten waar het verder kan stromen naar een groter gemaal in Lijnden waar het de Ringvaart in gaat.

Leo vertelt nog een mooi verhaal. Vroeger reed er een trein van Utrecht naar Haarlem. In Aalsmeer stak de trein met een spoorbrug de Ringvaart over en ging

dwars door de Haarlemmermeer richting Vijfhuizen / Haarlem. Het land bleef na het opheffen van de lijn een hele tijd in bezit van de NS maar op een zeker moment werden die stukjes land in de verkoop gezet. Gemeentes kochten stukjes waar vroeger volkstuintjes waren maar er bleven heel wat postzegels over. Een slimme jongen had al die stukjes in één keer van de NS gekocht. En toen, op een dag stond er een hek. De eigenaar wilde het land eventueel wel aan Rijnland verkopen maar je begrijpt het al, tegen een astronomische prijs. Uiteindelijk zijn ze eruit gekomen en kon er gewoon weer gewerkt worden.

Op naar Lijnden. Een groot gemaal naast het oude stoomgemaal, een van de oude drie stoomgemalen die de Haarlemmermeer ooit leeggepompt hebben. Het nieuwe gemaal is een soort bunker met een grote vijver ervoor. Er staan enorme pompen in de kelder, twee grote en 1 kleine. De kleine draait bijna constant om het instromende water weg te pompen. Instromend?, ja, Rijnland heeft een aantal inlaten vanuit de Ringvaart in uithoeken van de polder. Daar loopt water naar binnen en zo wordt het water in die dode hoeken ververst. De kleine pomp heeft een motor die nu 248 Ampère trekt. Dat is heel veel energie. De regelkasten zijn dan ook indrukwekkend met enorm dikke koperen kabels die het pand binnenkomen.

In het dak zijn grote luiken gemaakt zodat de pompen (uit Tjechië) erin en eruit getakeld kunnen worden. Repareren ter plaatse is niet te doen.

Nog een detail, deze pompen zijn ook visvriendelijk. De vissen gaan wel door een soort maalkolk want de pomp maakt veel wervelingen in het uitstromende water. Daardoor zijn de vissen even wat in de war / duizelig. Als de grote pompen aangaan is er een waarschuwingssignaal voor de

werkers die er bezig zijn. Nou dat hebben de meeuwen ook goed begrepen. Bij het signaal komen ze in drommen naar het gemaal om de “dronken” vissen te pakken.

We lopen nog even Badhoevedorp in. Hier zitten een paar wellen waar ijzerhoudend water uitstroomt. Daarom moet er op sommige plaatsen veel doorgespoeld worden. Voor een deel wordt dat gedaan door een aantal schutten zodat het ingelaten water langs een soort rivier door het kwelgebied loopt. Er is nog een doodlopende sloot en daar ligt dan weer een persleiding van 60m op ook daar doorstroming te krijgen.

Dan nog even naar het Amsterdamse Bos. Daar hebben we een oud pomphuis met een grote en een kleine pomp. Alle water uit het bos moet door dit gemaal. Vanaf het Oosteinderpoelgebied in Aalsmeer wordt vers water in het bos gebracht. De Bovenkerkerplas ligt op hetzelfde peil en dus op - 60cm NAP. Het water stroomt door het bos naar het gemaal aan de Ringvaart vlakbij de Sloterplas. Leo licht, elke zoveel jaar komt er weer een nieuwe directeur van het Bos die roept dat hij het bos terug gaat geven aan de natuur. Allemaal leuk bedacht maar helaas dat kan dus gewoon niet. De vele bladeren die in de sloten vallen verteren erg slecht, vooral plataan en populier maken pakken met bladeren die ten eerste de sloten zuurstofarm maken en ten tweede de sloten langzaam dempen. Er

moet dus gewoon gebaggerd worden om gezond (en niet stinkend) water te krijgen. Teruggeven aan de natuur is er in dit geval niet bij voor Rijnland.

Op de foto zie je twee pompen verschillend in capaciteit. De dichtstbijzijnde is de kleine die bijna

constant draait. De achterste is stand-by en wordt ingezet bij grote regenval. Deze pompen zijn al ouder en moeten dan ook een keer vervangen worden. Leo moet hier zelf nog onderhoud doen en kent de situatie als zijn broekzak. Eigenlijk willen ze hier het liefst één pomp neerzetten als vervanging maar dat gaat niet gebeuren. Als hier geen back-up is kan er niet zomaar een andere pomp naar binnen gedragen worden daar is het gebouw niet op ingericht. Bovendien is het handig om de kleine pomp veel te laten draaien. Onder gewone omstandigheden trekt de grote pomp de sloot helemaal droog. Het verval in het bos is niet groot en er zijn veel bochtige sloten die vaak slecht doorstromen.

We praten nog even over biodiversiteit. In het beheer proberen ze zo goed mogelijk rekening te houden met de juiste momenten waarop gemaaid zou moeten worden. Door de strakke contractafspraken met aannemers (aangenomen voor de laagste prijs) is het lastig om op de

juiste momenten te maaien. Het hangt veelal af van het weer en soms is er haast bij dat er iets moet gebeuren. Vroeger waren er veel kleine onderaannemers die dan wel even de tijd voor je namen en iets even tussendoor konden doen. Met die grote contracten is dat een stuk lastiger. Verder zijn er een aantal plaatsen waar de biodiversiteit langzaam aan het herstellen is. Leo vertelt dat het een goed idee is maar dat er veel klachten binnekomen als er een natuurlijke begroeiing op de oevers tevoorschijn komt van b.v. zuring en fluitekruit.

Rijnland is verplicht om een aantal kilometers aan natuurlijke oevers te hebben. Daarvoor is een experiment vlak bij de loswal bij Schiphol-Oost. We gaan daar ook nog even kijken. Er is kippengaas in het water vastgezet en daar zijn takkenbossen achter gelegd. Daarna is er riet in geplant in de hoop dat het in het substraat van de takken vast gaat groeien. We kunnen dat nog niet zien maar ik ga bij Rijnland wel naar de resultaten vragen.

Zo dan zit de ochtend erop. Er is nog veel meer te zien maar dat komt een volgende keer. Ik ben blij met een mooie rondleiding door de Haarlemmermeer en de goeie tips van Leo.

Kees Buskermolen augustus '23